

*Imre Lindkvist på nya bokstartsäventyr.
Foto: Jonas Lindkvist*

**Bokstart på nya äventyr
– Att tillsammans med BVC och
familjecentraler utforma samarbeten
kring de små barnens läsning**

CARINA NILSSON

Arbetar på Landskrona stadsbibliotek sedan många år. Hon tycker att det är fantastiskt att få möta både människor och böcker. Genom sagostunder och inköp av bilderböcker har hon jobbat mycket med de minsta barnen. Att sedan ta sin erfarenhet vidare och ägna sig åt Bokstart är något av det roligaste hon gjort under sina biblioteksår.

ULRIKA CLEMENTZLOR

Är bibliotekarie på Landskrona stadsbibliotek där hon jobbar mycket med de små barnens läsning. Ju mer hon lär sig om den tidiga läsningens vinster desto ivrigare Bokstartare blir hon. Uppgiften att introducera nya små människor för litteraturens kraft och magi tycker hon är stor och oerhört viktig.

Bokstart på nya äventyr – Att tillsammans med BVC och familjecentraler utforma samarbeten kring de små barnens läsning

Carina Nilsson och Ulrika Clementzlor, Landskrona
stadsbibliotek

Inledning

Under åren 2015-2017 jobbade vi barnbibliotekarier på Landskrona stadsbibliotek med det Kulturrådsinitierade pilotprojektet Bokstart. Bokstart är en läsfrämjande insats som riktar sig till de allra minsta barnen, deras familjer och andra vuxna i barnens närhet. Syftet med Bokstart är att tidigt stimulera små barns språkutveckling och att stärka föräldrar i sin betydelsefulla roll. Arbets sättet under pilotprojektet var uppsökande och genom hembesök nådde vi småbarnsfamiljer med bokgåvor, högläsning och läsinspiration. Vår upplevelse och vår utvärdering av Bokstartspiloten blev synnerligen positiv, och om vi hade haft möjlighet hade vi troligtvis fortsatt. Som arbetsform var hembesöken dock så pass resurskrävande att vi då vi närmade oss projektets slut insåg att vi inte skulle kunna fortsätta inom ramen för vår ordinarie verksamhet. Vi var tvungna att tänka nytt!

Vår ambition sedan projektet avslutades är att fortsätta driva Bokstartsfrågorna och att jobba vidare med målgruppen, men i nya former, och på ett mer långsiktigt och hållbart sätt. Att ta fram metoder för detta har således varit syftet med vår medverkan i forskningscirkeln på Malmö universitet under hösten 2017 och våren 2018. Vår tanke var tidigt att det fortsatta arbetet med Bokstart skulle utformas tillsammans med BVC och familjecentraler. Som så många andra barnbibliotekarier har vi sedan länge samarbetat med Barnhälsovården. Detta har vi gjort i varierande grad, både under tiden med Bokstart och innan dess. Tillsammans med en av familjecentralerna har vi till exempel sedan länge samarbetat kring babycaféer och utlåning av bokpåsar på Öppna förskolan. Och under Bokstartspiloten har sköterskorna på två av våra BVC hjälpt oss genom att på femmånadersträffen informera familjerna om våra stundande hembesök. Nu ville vi fördjupa kontakten och få struktur på hur vi samarbetar kring frågor rörande barns språkutveckling, som ju faktiskt är vårt gemensamma professionella objekt. Vi ville också undersöka hur Bokstart kunde förankras i enheternas programverksamhet.

Vi hade en idé om att konceptet med Barnens första bok kunde ”bokstartifieras” och förnyas. Då skulle vi kunna nå ut till fler och skapa ett större mervärde. Vi ville undersöka om vi kunde förflytta utdelningen av gåvoböckerna från barnavdelningens infodisk till babyträffar och småbarnsträffar på BVC och familjecentraler. Med hembesöken satsade vi på två enskilda stadsdelar. Med vårt nya arbetssätt ämnar vi på sikt jobba med hela Landskrona. Till en början har vi dock riktat in oss på de tre BVC och familjecentraler som ligger i centralorten.

I den fortsatta framställningen berättar vi om bakgrunden till Bokstart internationellt och i Landskrona. Vi skriver om vikten av läsfrämjande insatser för målgruppen, hur den tidiga läsningen kan göra skillnad och om att läsa på sitt hjärtas språk. Vi redogör även kort för det material vi arbetat med. Slutligen återger vi hur vi funnit nya vägar till fördjupat samarbete med Barnhälsovården och hur vårt fortsatta arbete med Bokstart utkristalliserats.

Tre år med hembesök

Ung mamma som inte kunde svenska, hade bjudit hem sin väninna som tolk från och till arabiska! Mamman blev jätteglad för böckerna och var intresserad av info om biblioteket. Vi berättade att vi har barnböcker på arabiska. Väninnan som själv hade ett ca 9 månaders gammalt barn blev lite avundsjuk för att hon inte fick Bokstart, vi förklarade varför. Vi fikade och pratade.

Loggbok Bokstart Landskrona, 2015-04-22

Citatet ovan kommer från ett av våra allra första hembesök. När det skrevs ner hade vi jobbat med hembesök i en vecka. Internationellt finns Bokstart idag i närmare 40 länder. Sedan starten i Birmingham, England 1992, har Bokstart spritt sig över samtliga världsdelar. Arbetsformerna varierar men det gemensamma är målgruppen och bokgåvorna. Hembesök med bokgåvor har tidigare gjorts på olika håll i Sverige. Till exempel Boknallen i Markaryd som startade redan 1984, flera år innan Bookstart initierades i England (Rydsjö 2015, s. 22). Även i Borås finns en tradition bland bibliotekarier att arbeta uppsökande, man har bland annat under flera år gjort hembesök hos flyktingfamiljer (Rydsjö 2015, s. 39). När Bokstartspiloten startade i Sverige 2015 var det främst engelska Bookstart och danska Bogstart som var förebilderna (Andersson 2015, s. 34). Tillsammans med Göteborg och Södertälje var vi i Landskrona, med finansiering från Kulturrådet, de första att testa Bokstart i Sverige. Året därefter anslöt Jämtland/Härjedalen och Västernorrland till Bokstartspiloten. Sedan 2017 är Bokstart en nationell satsning.

I Landskrona riktade vi under pilotperioden in oss på stadsdelarna Öster och Karlslund. Öster är centralt beläget och granne med stadsbiblioteket. Karlslund ligger cirka tio minuter norrut med buss. I båda stadsdelarna bor en stor andel invånare med invandrarbakgrund. Många är nyanlända och nybörjare i svenska och den socioekonomiska utsattheten är stor i jämförelse med andra delar av staden. Tanken med att testa

Bokstart på Öster och Karlslund var att hembesöken skulle kunna göra skillnad för de småbarnsfamiljer som bor i området. Vår egen uppfattning är dock att Bokstart behövs i alla stadsdelar, i alla samhällsklasser. Hembesöken blev även en påminnelse för oss om att aldrig ha förutfattade meningar om människorna som bor i ett visst område, vi mötte allt från arbetslösa till akademiker. Upplägget under pilotperioden var tre träffar med varje familj. Vi gjorde ett hembesök då barnet var sex månader, och ett hembesök kring barnets ettårsdag. Vid varje besök fick barnet en Bokstartspåse med tre småbarnsböcker och Kulturrådets informationsmaterial om språkutveckling. När barnet var runt 18 månader bjöds familjen in till biblioteket på teater eller Bokstartsfest där man även kunde hämta sin tredje påse.

Våra tre år med hembesök var i allra högsta grad spännande och stimulerande. Kanske är det till och med bland det mest utvecklande vi gjort hittills under våra år som biblioteksanställda. Att få möjligheten att ta sig an de små barnens möte med litteraturen kändes oerhört angeläget för oss, liksom att träffa alla dessa familjer i den speciella miljön, deras eget hem. Att få vara så nära i det fina samspelet mellan föräldrar och deras små barn var också en upplevelse. Och inget besök blev det andra likt. Detta är bara några av anledningarna till att hembesöken med Bokstart gjorde stort intryck på oss. Och vi har fått fina resultat. Sammanlagt nådde vi 272 unika familjer med bokpåsar och läsinspiration, vilket motsvarar 73 procent av de familjer vi sökt. Majoriteten av familjerna tog emot oss hemma, och de som inte hade möjlighet till det hämtade böckerna hos oss på biblioteket.

Bebisar och föräldrar som målgrupp

När vi pratar med småbarnsföräldrar i olika sammanhang där vi vill väcka intresse för den tidiga läsningen och visa på dess vikt refererar vi gärna till forskning på området. Till exempel den forskning om de små barnens läsning som Kerstin Rydsjö (2015, s. 12) hänvisar till i *Dags att höja ribban!*. Vi brukar prata om hur viktiga de tidiga språkstimulerande insatserna är för det lilla barnets språkutveckling. Vi berättar om hur forskning i många länder, under lång tid visat på hur stor inverkan på barnets skolgång det tidiga mötet med böcker har. Vi berättar även att det finns några punkter som tycks ha särskilt positiv inverkan, och som ligger till grund för att det lilla barnet ska få en riktigt bra bokstart i livet. Att det krävs engagerade vuxna som lyckas förmedla en positiv attityd till böcker och läsning. Att små barn behöver läsande förebilder att se upp till, föräldrar, syskon, fastrar och kusiner som läser. Att högläsningen ska vara regelbunden, precis som att man borstar tänderna och sover middag så läser man tillsammans. Att det ska finnas tillgång till skriftspråk i hemmet; böcker, tidningar och tidskrifter. Och att man först och främst läser på sitt hjärtas språk, sitt modersmål. Vi brukar poängtera att detta är ganska enkla och mysiga saker, men som kan göra väldigt stor skillnad i barnets liv.

Bokstart är ett *family literacy*-program. Begreppet *literacy* är svåröversatt. Det kan jämföras med läs- och skrivförmåga eller läs- och skrivkunnighet, men har en bredare betydelse än så. *Literacy* sätter in individens användande av text i ett socialt

sammanhang och kan alltid kopplas till vår vardag. Med *Family literacy* åsyftas de aktiviteter av literacy-karaktär som en familj ägnar sig åt i sitt dagliga liv. Andersson (2015, s. 30) skriver om program av *family literacy*-karaktär att:

Family literacy-projekt syftar på en typ av projekt som, utifrån ett erkännande av familjens betydande roll för den enskilde familjemedlemmens läs- och skrivutveckling, vänder sig till hela familjer för att ge stöd och uppmuntran i denna utveckling.

Bokstart handlar just om att väcka hela familjens engagemang, och om att uppmuntra föräldrar att börja läsa tidigt med sina barn, gärna redan när de är bebisar. Andersson skriver om tidiga insatser där hela familjen uppmuntrats att läsa tillsammans, och som i många fall har bättre resultat än de pedagogiska insatser som sker senare på skolans initiativ (s. 31).

Vi tror att en avgörande aspekt är *hur* Bokstartsbudskapet förmedlas. Att på ett intresseväckande sätt förmedla den stora nyttan av att läsa tidigt med sitt barn, samtidigt som vi uppmärksammar läsoplevelsens unika värde i sig. Andersson framhåller de fina effekterna av lustläsning. Att man kan se den fria, självvalda läsningen som en social hävstång, med vilken föräldrars utbildningsnivå och andra sociala klyftor kan överbryggas (s. 24). Med Bokstart vill vi inspirera föräldrar och andra viktiga förebilder att förmedla en positiv läsattityd redan tidigt i barnets liv, så att läsningen får inta just denna viktiga roll. Tänk om den tidiga läsningen kan få chansen att göra skillnad.

Att läsa på hjärtats språk

Landskrona är en stad där det talas många språk och där andelen utrikesfödda är hög. I dagsläget existerar dock ingen officiell svensk språkstatistik. Parkvall (2015, s. 324) skriver i *Sveriges språk i siffror* att de vanligast förekommande modersmålen bland skolbarn i Landskrona näst efter svenskan är albanska, bosniska/kroatiska/serbiska, arabiska, polska och kurdiska. Med tanke på våra flyktingar från bland annat Syrien och Afghanistan är det dock mycket som hänt bara under de tre år sedan Parkvalls bok gavs ut, varför vi menar att listan nog skulle se lite annorlunda ut idag. En stor andel invånare i de stadsdelar där vi gjorde hembesök har annat ursprung än svenskt. Många är nyinflyttade och nybörjare i svenska. Detta har inneburit en del praktiska utmaningar för oss, framförallt språkförbistring. Svårigheter i att förstå varandra har dock ofta gått att lösa, påfallande många gånger genom det som uppstår i mötet mellan bebis och bok.

En viktig kärna i Bokstart är att vi alltid uppmuntrar föräldrar att läsa med sina barn på sitt modersmål, sitt hjärtas språk. Bookstart i England har under många år delat ut böcker på andra språk än engelska (Andersson 2015, s. 32), och i USA har man i andra *family literacy*-program fått fin respons från föräldrar då man delat ut böcker på spanska (Rydsjö 2012, s. 37). Gåvoböckerna vi i Landskrona har delat ut under pilotperioden har alla varit på svenska. Men oavsett modersmål har vi rekommenderat pratläsning, det vill säga att prata kring bilderna med egna ord snarare än att läsa boken från pärm till pärm. Detta är även relevant information för de föräldrar som inte kan läsa själva, eller kanske

tycker att det är svårt eller obekvämt med högläsning. Vi har givetvis även påmint om bibliotekets utbud av barnböcker på olika språk.

2017 kom *De små barnens bok* (Widerberg 2009) som en trespråkig version på svenska, engelska och arabiska. Detta tyckte vi var passande vid övergången till vårt nya arbets-sätt. Att köpa in gåvoböcker på alla de språk som förekommer i Landskrona är tyvärr inte möjligt. Men att kunna erbjuda en trespråkig barnbok som många fler har möjlig-heten att läsa, förstå och njuta av tillsammans upplever vi som en tillgång.

Bokstartsmaterialet

I cirka trettio år har det på biblioteken i Landskrona, precis som så många andra svenska bibliotek, delats ut Barnens första bok till alla nya bebisar. BVC har delat ut ett pre-sentkort på åttamånadersträffen och familjen har sedan kunnat byta ut detta kort mot en gåvobok på biblioteket. Antalet utdelade böcker har under lång tid varit ganska lågt. Sedan 2013 har det skiftat mellan nio och elva utdelade böcker varje månad. Med filialer blir genomsnittet något högre. Under Bokstartspiloten var gåvomaterialet till de utvalda familjerna generöst tilltaget med nio böcker. Tillsammans med Barnens första bok blev det tio böcker i gåva under barnets arton första månader. När vi nu efter pilotperiodens slut jobbar utifrån ordinarie förutsättningar är det åter Barnets första bok vi har att utgå ifrån. Det blir betydligt färre böcker i gåva än under pilotperioden. Vår ambition är dock att aktiviteten som inramar utdelningen av gåvoboken ska kunna lyfta bokstartsfrågorna och skapa ett mervärde.

Sedan hösten 2017 har Barnens första bok i Landskrona varit *De små barnens bok*. Vi erbjuder även ett antal andra titlar från Bokstartsurvalet att välja mellan, såsom bitvä-nliga *Min stora elefant* (Gimbergsson, 2015) och lekvänliga *Lilla pussboken* (Andersson, 2005) och *Bäbis tittut* (Forslind, 2011). Bokstartsurvalet gjordes av en jury inför piloten. Man tittade på aspekter såsom genus, mångfald, lekbarhet och konstnärligt uttryck. Vi som har jobbat med Bokstart tycker att det är ett fint urval och responsen från familjer-na har varit positiv. Samtidigt är utgivning av småbarnsböcker stor och spännande, och många fina titlar har getts ut sedan urvalet gjordes. Därför tänker vi att vi så små-ningom ska välja ut och lyfta fram våra egna favoriter utifrån liknande kriterier.

En viktig komponent i vårt ”bokstartande” utgörs även av Kulturrådets informa-tionsmaterial om Bokstart och språkinläring. Bokstarts layout ändrades våren 2018 samtidigt som den nya hemsidan lanserades. Informationsmaterialet utgörs bland annat av språkblad med fakta och tips anpassade för barn vid 6 månader, ett år, arton måna-der och tre års ålder. Materialet finns på cirka femton olika språk och kan laddas ner från Bokstarts hemsida (<https://www.bokstart.se/>). Barnens första bok som koncept går sedan vi lagt om vårt arbetssätt även under benämningen Bokstartsboken.

Att finna vägar till samarbete

I *Barnbibliotek och lässtimulans* (2011, s. 213) jämför Sandin två samarbeten mellan BVC och bibliotek i två svenska kommuner där man jobbat med gemensamma projekt. Av

olika anledningar blev det ena samarbetet mer lyckat än det andra. Något som framkommer i jämförelsen är betydelsen av att alla parter redan från början ser vikten av att samarbeta. Att samtliga inblandade delar uppfattning om det gemensamma professionella objektet, i detta fall barns språkinläring. En enighet i respektive arbetsgrupp är på samma sätt av stor vikt. Andra viktiga faktorer är att det råder en tydlig uppfattning om den egna yrkesrollen och vad var och en kan bidra med. Detta bidrar till trygghet och jämbördighet och ger samarbetet en symmetrisk karaktär. Ytterligare betydelsefulla komponenter är respekt för varandras professioner, prestigelöshet och lyhördhet.

All personal vi varit i kontakt med på BVC och familjecentraler har sedan vi började med hembesöken varit oerhört positiva till Bokstart. När vi nu ville fördjupa vårt samarbete kring barns språkinläring har de återigen visat stort prov på välkomnande och öppenhet. Vi ville dock vara försiktiga och undvika att komma med färdigpaketerade upplägg. Inför våra uppstartsmöten med BVC och familjecentraler hade vi således en idé att utgå ifrån. Samtidigt försökte vi hålla diskussionen så öppen som möjligt för att se vilka förutsättningar och möjligheter som rådde på respektive enhet. Det visade sig att personalen skulle komma med ganska skilda förslag på hur samarbetet kring Bokstartsfrågorna skulle kunna se ut. Detta noterade vi med nyfikenhet, och vi tror att en senare jämförelse med stor sannolikhet kan bli intressant. Vi upplevde det även som väldigt positivt att så många av idéerna kring strukturen faktiskt kom från personalen själva.

Att initiera nya samarbeten med andra yrkesprofessioner än den egna är roligt och intressant. Dock har vi lärt oss att det även handlar om att sväva i ovisshet och att finna acceptans i detta tillstånd. Axelsson och Bihari Axelsson (2007, s. 91) skriver om dimensioner i samverkanprocessen på ett sätt som många gånger känts relevant för oss.

Med tanke på de svåra utmaningar som ligger i att tillsammans med andra finna nya lösningar krävs ofta ödmjukhet, självreflektion och mod att stå ut med ovisshet för att nå fram till en konstruktiv utveckling. Detta förhållningssätt innebär en långvarig process, som ofta är dynamisk och instabil.

Träffar med bokgävor och läsinspiration

Upplägget för samarbetet med de olika enheterna har formats utifrån utdelningen av Barnens första bok. Strukturen är givetvis inte konstant, snarare testar vi oss fram och utvärderar tillsammans med personalen på enheterna. Det upplägg som återges i detta kapitel är en första version, som vi provat under våren 2018.

Från en av våra BVC framkom spontant förslaget att BVC-sköterskorna skulle ta hand om utdelningen av böckerna under sina åttamånadershembesök. För att ytterligare sprida vårt budskap har vi Bokstartsträffar inbokade på enhetens Öppna förskola och dess babycafé två gånger under terminen. På vårt andra BVC sker utdelningen av böckerna på speciella Bokstartsträffar som BVC-sköterskan kontinuerligt bjuder in till då bebisarna närmar sig åttamånadersåldern. Träffarna är fördelade två gånger per termin med två grupper varje gång. På träffarna får föräldrar och bebisar tillfälle att välja sin

Bokstartsbok. Vi delar även ut Bokstartsmaterial, ger boktips och läsinspirerar. De som inte dyker upp på träffarna kan hämta sin bok på biblioteket precis som vanligt. Vårt tredje BVC ligger på en familjecentral där vi sedan tidigare regelbundet besökt Öppna förskolan och pratat om böcker och läsning för de minsta. Nu har upplägget på träffarna utökats till att vi delar ut Bokstartsboken till de bebisar som fyllt åtta månader. Två datum per termin med två grupper varje gång planeras in, varav en gång förläggs på biblioteket. Ytterligare två gånger per termin kommer personal, föräldrar och bebisar till biblioteket på mer oplanerade träffar där vi får tillfälle att bara lära känna varandra.

Från våra BVC-sköterskor som tar med sig Bokstartsboken på hembesöken har vi fått positivt gensvar. En av BVC-sköterskorna skriver i en mailkonversation ”Det känns fint att få lämna ut en bok i samband med hembesöket. Föräldrarna upplever det som positivt och blir väldigt glada. Ett extra plus till den ’trespråkiga’ boken från våra arabisktalande föräldrar.” Då de flesta familjer tar emot hembesök av BVC innebär detta att majoriteten av alla bebisar i upptagningsområdet får sin Bokstartsbok. Detta tycker vi är värdefullt och det får extra stor betydelse i detta område som sedan cirka fem år tillbaka saknar biblioteksfilial. Gensvaret på Bokstartsträffarna här har skiftat. Första träffen kom ingen alls, vid den andra träffen kom sex barn och lika många vuxna varav en mormor och en pappa. Detta var en väldigt intresserad grupp som ställde många frågor, inte bara om läsning och språkutveckling, man efterfrågade även tips på böcker för små barn. Vi upplevde att flera av föräldrarna och även mormodern var vana läsare och biblioteksbesökare och att det var just boktips de var ute efter. Skillnaden i uppslutning kan bero på att förskoleläraren som ansvarar för träffarna senare under terminen börjat med att lägga in ett tema varje torsdag, vilket kan ha bidragit till rutin för familjerna.

På det BVC där BVC-sköterskan själv bjudit in föräldrarna upplevde vi de första träffarna som speciellt lyckade. Vi tror att folk i regel lyssnar på sin BVC-sköterska och att gensvaret därför har goda förutsättningar att bli bra. Träffarna sker i BVCs lokaler och vid första träffen höll vi till i väntrummet där vi dukat upp informationsmaterial och gåvoböcker och fyllt babypoolen med våra bästa småbarnsboktips. Att träffarna placerades just i väntrummet gav det hela en spontan och kravlös inramning. Väntrummet som rumslig lösning tror vi signalerar öppenhet, att den som passerar kan droppa in och delta om den vill, samtidigt som det går att avvika utan uppståndelse. Under träffen upplevde vi att det fanns en rörelse i rummet. Vi bytte plats när det behövdes och anpassade oss efter de behov och frågor som uppstod. Vissa föräldrar var nybörjare i svenska och behövde få saker förklarade en gång till, andra ville ha hjälp att välja bok. När vi senare under terminen kom tillbaka var det sommarvarmt och genom väntrummet stora fönster gassade solen in. Temperaturen var alldeles för hög och det var omöjligt att vistas i väntrummet både för bebisar och vuxna. Istället fick vi sitta i ett litet trångt rum utan fönster. Då vi var många vuxna blev rummet snabbt fullt. Träffarna blev trots allt bra men vi fick hålla dem lite kortare och mer koncentrerade än gången innan. Vi märkte tydligt hur stor roll lokalen spelar för träffar av detta slag.

Upplägget på babycaféerna på den familjecentral som vi haft längst samarbete med har gradvis ändrats. Från att vara informerande och läsinspirerande har vi lagt mer tid på

sagoläsning för bebisarna. Att praktiskt visa hur man kan läsa med och för sin bebis har efterfrågats av föräldrar vi mött på Bokstartsträffarna och av personal på BVC och familjecentraler. Under vår tid med hembesök var detta något som vi ofta återkom till, att det bästa sättet att övertyga ibland skeptiska föräldrar, var helt enkelt att visa bebisens möte med boken. Detta manifesterades i många glatt överraskade föräldrar som förundrades över sina barns reaktioner och förmåga att fokusera på boken.

Vid de tillfällen då familjecentralens föräldrar, bebisar och personal besökt oss på biblioteket i grupp har föräldrar uttryckt sig positivt, och vi ser också att träffarna lett till nya biblioteksvanor. En pappa hade sedan länge planerat att gå till biblioteket med sin bebis men av olika skäl inte kommit iväg. Träffen blev ett tillfälle för honom att förnya sitt bibliotekskort och hämta ut Bokstarts-boken. Senare har vi sett honom besöka en av våra sångstunder tillsammans med sin bebis. En mamma som inte varit på biblioteket sen hon gick i skolan har sedan en av våra träffar återkommit många gånger med sin bebis för att låna böcker, prata och gå på sångstund. Vid dessa träffar får vi också frågor som hjälper oss att se biblioteket ur användarnas ögon, tex "Var kan jag ställa min barnvagn?".

Reflektioner

När vi i fjol stod inför skiftet mellan vårt nya och gamla arbetssätt upplevde vi ofta den lite obekväma känslan av famlande och trevande. En annorlunda men liknande osäkerhet kände vi 2015 när vi stod i begrepp att starta upp Bokstartspiloten och planera våra första hembesök. Det fanns så många frågor men så få svar. Med tiden kom vi att känna oss trygga och rutinerade med hembesöken, ett inte helt vanligt arbetssätt. Att sedan sadla om och utforma något nytt var en utmaning. Att tillsammans med Barnhälsovården finna nya vägar för att nå ut till bebisar och deras föräldrar har vi nu ägnat den senaste tiden åt.

Vi ser att utdelningen av Bokstarts-boken har blivit till en del av ett större sammanhang. Boken är nu inte längre bara en gåvobok utan håller på att utvecklas till den länk den faktiskt ska vara mellan bibliotek, BVC och familj. Utdelningen av boken har fått ett mervärde där vi ser Bokstartsfrågorna och läsinspirationen som viktiga element. Det går lika bra som tidigare att hämta boken på biblioteket vilken dag som helst, men vårt mål är att de flesta familjerna ska välja att besöka våra träffar. Då finns utrymme för att på allvar lyfta frågorna kring den tidiga läsningen och dess vinster och där kan vi inspirera och praktiskt visa hur man kan läsa med och för sin bebis. Vi upplever starkt att det gagnar alla inblandade att vi möts på varandras arenor. Hembesöken med Bokstart gav oss den lite speciella erfarenheten att som professionell yrkesutövare möta människor i deras hemmiljö, med allt vad det innebär. Nu fortsätter vi att försöka nå människor utanför bibliotekslokalen. Vi vill skapa trygga relationer så att tröskeln till biblioteket blir lägre, och vi vill att mötet blir bra och ger mersmak.

Det skiljer sig i att möta familjen på tumanhand och i grupp. Vi upplever att det finns fördelar med båda sätten. Exempelvis tycker kanske en blyg person att det känns jobbigt att ta emot bibliotekarier i sitt hem, men vågar kanske efter en stund ställa de frågor hon/han inte hade velat ställa i en grupp. Samtidigt kan det vara mer avslappnan-

de att befinna sig bland andra på en offentlig plats där man inte är huvudperson och det inte förväntas något av en. Att läsa en småbarnsbok för en enda liten bebis skiljer sig också mot att rikta sig till en hel grupp med föräldrar och bebisar. Det är en spännande utmaning för oss att med böckers hjälp bli duktigare på att fånga bebisar i grupp.

En stor fördel med hembesöken var att vi nådde ett så stort antal familjer. Många av dessa skulle vi förmodligen inte ha nått om arbetsformen inte varit uppsökande. En farhåga vi hade när vi ändrade arbetsform var att vi nu mer skulle möta enbart de familjer som redan är intresserade av böcker och har biblioteksvana. Efter ett antal träffar kan vi konstatera att det skiftat mycket mellan gångerna. På vissa träffar har vi mött ”medvetna” föräldrar, på andra träffar har informationen tyckts vara ganska ny. Exempelvis i frågan huruvida man faktiskt ”kan” läsa med sex månader gamla bebisar. Vissa gånger har majoriteten varit nybörjare i svenska och vi har ibland varit osäkra på hur mycket man har förstått, andra gånger har alla pratat svenska. Med andra ord, precis som vi upplevde med hembesöken, vi möter människor med många olika bakgrunder och erfarenheter och vi kan på förhand inte veta hur nästa träff ska bli.

Ännu återstår mycket jobb med nya Bokstart innan vi kan säga att vi fått rutin och ett i längden hållbart samarbete. Vissa delar behöver mejslas ut och förfinas. Men vi ser med tillförsikt på framtiden. Och vi hoppas kunna locka många bebisar och föräldrar till fina och härliga läsäventyr tillsammans.

Litteratur

Andersson, Jonas (2015). *Med läsning som mål: om metoder och forskning på det läsfrämjande området*. Stockholm: Statens kulturråd.

Andersson, Kenneth (2005). *Lilla pussboken*. Stockholm: Alfabeta.

Axelsson, Runo & Bihari Axelsson, Susanna (red.) (2007). *Folkhälsa i samverkan mellan professioner, organisationer och samhällssektorer*. Lund: Studentlitteratur.

Bokstarts hemsida <http://www.bokstart.se>.

Forslind, Ann (2011). *Bäbis tittut*. Stockholm: Alfabeta.

Gimbergsson, Sara (2015). *Min stora elefant*. Stockholm: Lilla Piratförlaget.

Parkvall, Mikael (2015). *Sveriges språk i siffror: vilka språk talas och av hur många?*. Stockholm: Språkrådet.

Rydsjö, Kerstin (2012). *Dags att höja ribban!?: en rapport om samverkan mellan barnhälsovård och bibliotek kring små barns språk- och litteracitetsutveckling*. Halmstad: Regionbibliotek Halland.

Rydsjö, Kerstin (2015). *Dags att höja ribban!: samverkan för små barns språkutveckling*. Halmstad: Regionbibliotek Halland.

Sandin, Amira Sofie (2011). *Barnbibliotek och lässtimulans: delaktighet, förhållningsätt, samarbete*. Stockholm: Regionbibliotek Stockholm.

Widerberg, Siv (red.) (2009). *De små barnens bok: en antologi*. Stockholm: En bok för alla.

Widerberg, Siv (red.) (2017). *De små barnens bok : en antologi / sammanställd av Siv Widerberg = The toddler's book : an anthology / compiled by Siv Widerberg = Kitāb al-atfāl al-ṣighār : antūlūjīah jama'tuhā al-kātibah Siv Widerberg ; [översättning till engelska: Katherine Stuart ; översättning till arabiska: Tetz Rooke och Sausan Rooke]*. Stockholm: En bok för alla.